

Nr 110.

Av herr **Thorberg**, om fortsatt utgivande av publikationen *Yrkesinspektionens verksamhet*.

I proposition till förra årets riksdag (nr 206) angående anslag till socialstyrelsen m. m. meddelades bland annat, att Kungl. Maj:t genom beslut den 9 november 1928 i enlighet med förslag av 1926 års besparingssakkunniga förordnat, att den av socialstyrelsen utgivna publikationen *Yrkesinspektionens verksamhet*, vilken innehåller sammandrag av de olika yrkesinspektionsorganens årsberättelser, icke vidare skall utgivas. Detta beslut är mycket att beklaga och synes såvitt möjligt böra ändras.

Berättelsen rörande yrkesinspektionens verksamhet har oavbrutet utgivits alltsedan år 1890. De första åren publicerades den i form av ett utav kommerskollegium utarbetat sammandrag av yrkesinspektörernas berättelser. På hemställan av riksdagens revisorer (i deras berättelse den 30 november 1892) blevo emellertid dessa berättelser fr. o. m. 1895 oavkortade befordrade till trycket tillika med det av kommerskollegium upprättade sammandraget, och denna anordning — vars motsvarighet alltjämt tillämpas exempelvis i Tyskland — fortfor till och med år 1912. Med år 1913, då yrkesinspektionen omorganiserades och ställdes under inseeende av socialstyrelsen, återgick man, bland annat av kostnadshänsyn, till det ursprungliga förfaringssättet, och sedan dess har berättelsen utgivits i form av ett utav chefsmyndigheten utarbetat sammandrag av de olika yrkesinspektörernas berättelser.

Riksdagens revisorers ovan omförmälda framställning var tydligen ett uttryck för den uppfattningen, att det måste anses vara ett allmänt intresse, att en utförlig redogörelse för yrkesinspektionens verksamhet publiceras. Man måste då fråga sig, om numera sådana ändrade förhållanden inträtt, att denna uppfattning ej längre har fog för sig. Detta kan jag för min del icke finna. Tvärtom synas mig med hänsyn till industriens och teknikens utomordentliga utveckling under de senaste decennierna ävensom med hänsyn till det internationella samarbetet på arbetarskyddets område starkare skäl än tidigare tala för att de huvudsakliga resultaten av yrkesinspektionens verksamhet offentliggöras i en särskild publikation. Såväl Svenska arbetsgivareföreningen som Landsorganisationen har också avstyrkt indragning av publikationen.

Även socialstyrelsen har i egenskap av yrkesinspektionens chefsmyndighet bestämt avrått från indragning av berättelsen i fråga. I utlåtande till chefen för finansdepartementet den 27 juli 1928 har styrelsen bl. a., efter att hava anvisat möjligheten av en inskränkning i fråga om de i berättelsen meddelade statistiska uppgifterna, anfört följande:

»Däremot anser styrelsen någon inskränkning utöver den, som redan vidtagits i anledning av statistiksakkunnigas betänkande den 1 juni 1922, icke kunna göras med avseende å den del av berättelsen, som innefattar redogörelse för skyddslagstiftningens tillämpning samt för åtgärder till skydd mot olycksfall och ohälsa i arbetet. Framför allt gäller detta i fråga om sistnämnda avdelning av sagda redogörelse, vilken ger åt hela berättelsen dess särskilda karaktär och ur arbetarskyddssynpunkt måste anses utgöra dess viktigaste parti. Här framläggas i samlad form yrkesinspektionens befattningshavares mera betydelsefulla rön och iakttagelser under det gångna året. Nyttan i upplysningshänseende av en dylik redogörelse torde vara uppenbar och får väl också anses på ett tydligt sätt omvitnad i arbetsgivar- och arbetarorganisationernas yttranden i ämnet. Det förtjänar i detta samband nämnas, att samtliga krut- och sprängämnesfabriker i landet under förra året inkommo till styrelsen med en framställning om lättare tillgång till sprängämnesinspektörens berättelse (publicerad i yrkesinspektionens årsredogörelse), vilket föranlett styrelsen att låta utgiva denna specialberättelse jämväl i särtryck. Framhållas må även, att yrkesinspektionsberättelsen i förevarande avseende utgör ett värdefullt hjälpmedel för inspektionens befattningshavare i deras arbete, i det de ofta kunna vid meddelande av råd och anvisningar hänvisa till vad i berättelsen publicerats.»

Föredragande departementschefen har enligt statsrådsprotokollet i samband med indragningsbeslutet uttalat, att redogörelser för skyddslagstiftningens tillämpning samt för åtgärder till skydd mot olycksfall och ohälsa i arbetet torde i stor utsträckning kunna erhålla plats i facktidsskrifter. I den mån så icke är fallet, torde socialstyrelsen äga möjlighet att i den omfattning, som, bland annat med hänsyn till av styrelsen åberopade internationella förhållanden, prövas nödvändigt, införa dylika redogörelser i »Sociala meddelanden».

I facktidsskrifter torde utan tvivel en del uppsatser i skyddstekniska ämnen kunna erhålla plats. Däremot lär man enligt mitt förmenande ej kunna påräkna att där få intagna sådana sammanställningar av yrkesinspektionens befattningshavares rön och iakttagelser, som innehållas i yrkesinspektionens årsberättelse. Möjligen kunna enstaka meddelanden väntas bliva intagna i notisform. Under alla omständigheter kan på denna väg ett samlat material aldrig erhållas.

Vad offentliggörande i »Sociala meddelanden» beträffar, synes det knappast lämpligt att belasta denna publikation med ifrågakvarande speciella

redogörelser. Dessa skulle för övrigt ej erhålla sitt rätta värde utan att publiceras i ett sammanhang. Vore det å andra sidan avsett, att publicering i ett sammanhang skulle ske, måste man ovillkorligen fråga sig, varför offentliggörandet i så fall icke kan ske i en särskild publikation.

Uppenbart är, att Kungl. Maj:ts indragningsbeslut förestavats av sparsamhetsskäl. Man frågar sig då, vartill kostnaderna för berättelsens befordrande till trycket belöpa sig — uppmärksammas måste nämligen, att det ej är fråga om annat än *tryckningskostnaderna*, enär berättelsen enligt vad av socialstyrelsen upplysts med hänsyn till arbetet inom yrkesinspektionen under alla förhållanden måste i allt väsentligt utarbetas i sitt nuvarande skick. I sitt ovannämnda utlåtande i ämnet anför socialstyrelsen rörande dessa kostnader följande:

»Tryckningskostnaderna, inberäknat kostnaderna för kartonnering och dylikt, för senast utgivna årgång av berättelsen belöpte sig till 2,087 kronor. En årlig utgift av denna storlek för berättelsens befordrande till trycket torde få anses väl motiverad med hänsyn till dess betydelse för yrkesinspektionens verksamhet ävensom i internationellt hänseende. Erinras må dessutom, att även genom den av besparingssakkunniga föreslagna anordningen ej oväsentliga kostnader skulle vållas dels genom maskinskrivning av en betydligt utvidgad ämbetsberättelse i ett större antal exemplar än eljest vore erforderligt, dels genom tryckning av vissa specialredogörelser i »Sociala meddelanden». Till vilket belopp dessa kostnader böra beräknas är givetvis omöjligt att närmare angiva, men nog torde de få upptagas till inemot 1,000 kr. Den verkliga besparingen skulle således komma att röra sig omkring ett vida mindre belopp än det ovan sagda å kr. 2,087».

Man måste oförbehållsamt instämma med socialstyrelsen däri, att en årlig utgift för ifrågavarande ändamål av den storlek det här är fråga om torde få anses väl motiverad. För egen del skulle jag vilja skärpa uttalandet och påstå, att vi i dessa tider, då det alltmer blivit klart, hurusom omhändertagandet av dem, som drabbas av skador eller sjukdom i arbetet, medför en betydande belastning av produktionen och samhället, måste anse oss mindre än någonsin ha råd att avvara det billiga men betydelsefulla hjälpmedel för befordrande av arbetarskyddssträvandena, som en årligen av trycket utkommande berättelse över yrkesinspektionens verksamhet utgör. I detta sammanhang må erinras om att de totala utgifterna för den sociala olycksfallsförsäkringen för närvarande torde belöpa sig till inemot 30 miljoner kronor årligen.

Såsom ovan berörts, skulle internationella förhållanden påkalla något slag av årsberättelse. Ser man till varpå denna uppfattning grundar sig, finner man, att den av internationella arbetskonferensen år 1923 antagna rekommendationen angående grunddragen för yrkesinspektion bl. a. föreskriver årsberättelser med ett ganska fylligt innehåll. Att nu stick i stäv

mot denna föreskrift indraga en sedan 40 år utkommande publikation skulle onekligen innebära ett hänsynslöst åsidosättande av det internationella socialpolitiska samarbetets förpliktelser. Särskilt i ögonen fallande måste denna innebörd hos åtgärden framträda nu, då internationella arbetskonferensen nyligen efter utförlig behandling av ämnet beslutat antaga ett antal rekommendationer och konventioner angående åtgärder till förekommande av olycksfall i arbete och de olika staternas regeringar torde överväga vad som i sådant syfte kan vidtagas.

Förbises får ej heller årsberättelsens fördelaktiga inverkan på inspektionsverksamheten. Genom medvetandet att hans verksamhet blir föremål för en offentlig redogörelse och att han har möjlighet att i denna framlägga sina erfarenheter och förslag inför ett stort, i viss mån internationellt publikum, måste nämligen otvivelaktigt inspektörens nit och intresse för inspektionstjänsten främjas.

Slutligen torde förtjäna omnämnas några uppgifter, som inhämtats å socialstyrelsens bibliotek. Intresset för publikationer av ifrågavarande slag är mycket stort i utlandet, och även i länder, där Sverige måste anses vara relativt okänt, uppmärksammas inom det sociala litteraturområdet åtminstone yrkesinspektionsberättelsen. I alla europeiska stater med stabil samhällsordning utgivas årligen officiella yrkesinspektionsberättelser, ofta av stort omfång. Bland med Sverige jämförliga länder har Belgien en berättelse, som är inemot dubbelt så stor som den senaste svenska, och i Nederländerna utgives dels en med utförlig fransk resumé försedd allmän berättelse, som till omfånget överstiger den svenska mer än fyra gånger, samt dels en särskild årsbok över arbetarskyddet i hamnar. I Tyskland utkommer en årsberättelse i 4 band om sammanlagt c:a 3,000 trycksidor. Utgivningen avbröts icke ens under de svåraste krisåren. Därest vår berättelse nu skulle indragas, torde Sverige måhända bli det enda bland världens länder med en tidsenlig yrkesinspektion, som skulle sakna en dylik publikation.

Under återopande av vad ovan anförts får jag föreslå,

att riksdagen ville besluta öka det i femte huvudtiteln upptagna förslagsanslaget till tryckningskostnader med 2,000 kronor samt i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att publikationen Yrkesinspektionens verksamhet fortfarande måtte utgivas i väsentligen samma skick som hittills.

Stockholm den 21 januari 1930.

Arvid Thorberg.